

Sygn. akt XVII AmA 64/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 marca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w składzie:

Przewodniczący: SSO Witold Rękosiewicz

Protokolant: sekretarz sądowy Iwona Hutnik

po rozpoznaniu w dniu 20 marca 2018 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z odwołania (...) sp. z o.o.

z siedzibą w B.

przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

na skutek odwołania powoda od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 30 czerwca 2015 r. nr (...)

o nadużywanie pozycji dominującej

1) uchyla zaskarżoną decyzję w pkt III, IV i VI,

2) zasądza od Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na rzecz (...) sp. z o.o. z siedzibą w B. kwotę 500 zł (pięćset) tytułem zwrotu połowy opłaty sądowej

od odwołania,

3) znosi wzajemnie pomiędzy stronami pozostałe koszty postępowania.

SSO Witold Rękosiewicz.

Sygn. akt XVII AmA 64/15

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Prezes UOKiK, pozwany), na podstawie art. 10 ust. 1 i 2 w zw. z art. 9 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 184, dalej: uokik) wydał w dniu 30 czerwca 2015 r. decyzję nr (...), w której:

I. uznał za ograniczającą konkurencję i naruszającą zakaz o którym mowa w art. 9 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 uokik praktykę polegającą na nadużywaniu przez (...) sp. z o.o. w B. ((...), Spółka, powód) pozycji dominującej na lokalnym rynku zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków obejmującym obszar gminy wiejskiej Ś. (rynek właściwy) poprzez narzucanie nieuczciwych opłat za uzgodnienie dokumentacji technicznej i nakazał zaniechanie jej stosowania,

II. umorzył postępowanie antymonopolowe wszczęte w zw. z podejrzeniem nadużywania przez Spółkę pozycji dominującej na wskazanym rynku właściwym poprzez narzucanie nieuczciwych opłat za opracowanie projektu technicznego,

III. uznał za ograniczającą konkurencję i naruszającą zakaz o którym mowa w art. 9 ust. 1 uokik praktykę polegającą na nadużywaniu przez Spółkę pozycji dominującej na ustalonym w sprawie rynku właściwym poprzez bezpodstawne nakładanie na odbiorców obowiązku ponoszenia kosztów części robót nie stanowiących, co do zakresu, prac związanych z budową przyłącza, o którym mowa w art. 2 pkt 6 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t.j. Dz. U. z 2006 r., nr 123, poz. 858 z późn. zm.) – dalej: „ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu (...)” tj. wykonania fragmentu sieci wodociągowej od granicy nieruchomości do miejsca włączenia do sieci wodociągowej i nakazał zaniechanie jej stosowania,

IV. uznał za ograniczającą konkurencję i naruszającą zakaz o którym mowa w art. 9 ust. 1 uokik praktykę polegającą na nadużywaniu przez Spółkę pozycji dominującej na ustalonym w sprawie rynku właściwym poprzez bezpodstawne nakładanie na odbiorców obowiązku ponoszenia kosztów części robót nie stanowiących, co do zakresu, prac związanych z budową przyłącza, o którym mowa w art. 2 pkt 6 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu (...) tj. wykonania włączenia do sieci wodociągowej,

V. na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 1 uokik nałożył na Spółkę karę pieniężną z tytułu stosowania praktyki określonej w:

- pkt I decyzji, w wysokości 2 369,31 zł,

- pkt III i IV decyzji w wysokości 8 085,28 zł,

VI. obciążył Spółkę kosztami przeprowadzonego postępowania w wysokości 21 zł.

(...) sp. z o.o. w B. wniesionym odwołaniem zaskarżyło decyzję Prezesa UOKiK częściowo, z wyłączeniem pkt II jej sentencji.

Zaskarżonej decyzji powód zarzucił:

1. Naruszenie prawa materialnego tj. art. 10 ust. 1 i 2 w zw. z art. 9 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 uokik poprzez błędne przyjęcie istnienia przesłanek stosowania przez (...) praktyki ograniczającej konkurencję, podczas gdy w sprawie brak przesłanek uzasadniających uznanie, że Spółka stosuje praktyki ograniczające konkurencję, jak również nadużywa pozycji dominującej, oraz brak podstaw do uznania, że działania Spółki są bezprawne, czy sprzeczne z zasadami współzycia społecznego, oraz że naruszają zbiorowy interes konsumentów;

2. Naruszenie prawa materialnego tj. art. 10 ust. 1 i 2 w zw. z art. 9 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 uokik poprzez błędne uznanie, że działanie Spółki ogranicza konkurencję i narusza zakaz nadużywania pozycji dominującej na lokalnym rynku zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków obejmujący obszar gminy wiejskiej Ś. poprzez narzucenie nieuczciwych opłat za uzgodnienie dokumentacji technicznej, podczas gdy opłata za uzgodnienie dokumentacji technicznej pokrywa rzeczywiste koszty sporządzenia pisma i przeprowadzenie analizy dokumentacji technicznej i nie nosi cech nieuczciwości, a wręcz przeciwnie, jest uczciwą niewygórowaną stawką odpowiadającą nakładowi pracy.

3. Naruszenie prawa materialnego tj. art. 10 ust. 1 i 2 w zw. z art. 9 ust. 1 uokik poprzez błędne uznanie, że działanie Spółki ogranicza konkurencję i narusza zakaz nadużywania pozycji dominującej na wyznaczonym w sprawie rynku właściwym poprzez nakładanie na odbiorców obowiązku ponoszenia kosztów części robót niestanowiących - co do zakresu - prac związanych z budową przyłącza, tj. wykonania fragmentu sieci wodociągowej od granicy nieruchomości do miejsca włączenia do sieci wodociągowej, podczas gdy przewód od granicy nieruchomości do miejsca włączenia do sieci jest przyłączem a nie fragmentem sieci;

4. Naruszenie prawa materialnego tj. art. 10 ust. 1 i 2 w zw. z art. 9 ust. 1 uokik poprzez błędne uznanie, że działanie Spółki ogranicza konkurencję i narusza zakaz nadużywania pozycji dominującej na wyznaczonym w sprawie

rynku właściwym poprzez bezpodstawne nakładanie na odbiorców obowiązku ponoszenia kosztów części robót niestanowiących - co do zakresu - prac związanych z budową przyłącza, tj. wykonania włączenia do sieci wodociągowej w postaci nawiertki czy trójnika, podczas gdy wykonanie wpięcia do sieci poprzez nawiertkę czy trójnik na istniejącej już sieci wodociągowej nie może być uznane za koszty związane z budową sieci, ponieważ sieć już istnieje i nie znajduje się w fazie budowy, więc powinny być uznane za koszty budowy przyłącza wodociągowego, skoro istniejąca już sieć może bez nich funkcjonować, a zarówno nawiertka jak i trójnik nie są częściami sieci.

5. Naruszenie prawa materialnego tj. art. 2 pkt 6 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...) poprzez jego błędną wykładnię i w konsekwencji błędne przyjęcie, że kryterium decydującym o tym, gdzie kończy się przyłącze jest granica nieruchomości należącej do podmiotu przyłączanego, a sieć zaczyna się już od granicy nieruchomości do miejsca włączenia przewodu do sieci wodociągowej, podczas gdy w definicji legalnej przyłącza wodociągowego ustawodawca w ogóle nie odnosi się do granicy nieruchomości, jako kryterium oddzielającego sieć od przyłącza;

6. Naruszenie prawa materialnego tj. art. 2 pkt 6 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...) poprzez jego błędną wykładnię i w konsekwencji błędne rozumienie i stosowanie pojęcia „przyłącza wodociągowego” a także błędne utożsamianie pojęcia „przyłącza wodociągowego” z „siecią wodociągową” podczas gdy są to zdefiniowane odrębnie kategorie prawne, które są różne, nie krzyżują się, oraz nie można ich utożsamiać ani tym bardziej nie można stosować tych pojęć zamiennie;

7. Naruszenie prawa materialnego tj. art. 2 pkt 7 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...) poprzez jego błędną wykładnię i w konsekwencji błędne rozumienie i stosowanie pojęcia „przewodów wodociągowych” a także błędne utożsamianie pojęcia „przewodów wodociągowych” z przyłączem wodociągowym, podczas gdy przewody wodociągowe lub kanalizacyjne wraz z uzbrojeniem i urządzeniami, którymi dostarczana jest woda lub którym i odprowadzane są ścieki, będące w posiadaniu przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego są siecią i jest odrębną kategorią prawną od „przyłączy wodociągowych” czy „przyłączy kanalizacyjnych”;

8. Naruszenie prawa materialnego tj. art. 2 pkt 20 i pkt 21 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...) poprzez jego błędną wykładnię i w konsekwencji przyjęcie, że uzgadnianie dokumentacji technicznej nie mieści się w definicji zbiorowego zaopatrzenia w wodę;

9. Rażąco naruszenie prawa materialnego, tj. 7 Konstytucji poprzez niedziałanie na podstawie przepisów prawa i odnoszeniu przy definiowaniu pojęcia przyłącza wodociągowego do części definicji przyłącza kanalizacyjnego odnoszącej się do granicy nieruchomości, podczas gdy takie ujmowanie kwestii przyłącza wodociągowego wychodzi poza ustawową definicję przyłącza, i tym samym dochodzi do niedopuszczalnej sytuacji kształtowania prawa przez organy ochrony konkurencji i konsumentów (prawotwórcza działalność organów administracji i sądów powszechnych), a także legalizowania błędnych ocen prawnych, wniosków i twierdzeń uzyskanych przy pomocy ewidentnej wykładni contra legem;

10. Rażąco naruszenie prawa materialnego, tj. 10 ust. 1 i 2 Konstytucji poprzez naruszenie zasady trójpodziału władzy obowiązującej w Rzeczypospolitej Polskiej poprzez wchodzenie w rolę władzy ustawodawczej przy definiowaniu pojęcia przyłącza wodociągowego i uznanie, że definicja przyłącza wodociągowego odnosi się do kryterium granicy nieruchomości, podczas gdy takie ujmowanie kwestii przyłącza wodociągowego jest sprzeczne z ustawową definicją przyłącza wodociągowego;

11. Naruszenie prawa materialnego, tj. art. 15. ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...) poprzez jego niewłaściwe zastosowanie w sprawie i uznanie, że koszty budowy przyłącza nie obciążają podmiotu ubiegającego się o przyłączenie do sieci tylko (...), podczas gdy ustawodawca ustanowił wyraźny obowiązek realizacji budowy przyłącza do sieci na własny koszt przez osoby ubiegające się o przyłączenie nieruchomości do sieci;

12. Naruszenie prawa materialnego § 5 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz.U. z 2006 r., Nr 127, poz. 886) – dalej: „rozporządzenie taryfowe” poprzez jego

niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że skoro § 5 zawiera zamknięty katalog opłat jakie może ustalać przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne w taryfach, to nie może świadczyć innych usług nie objętych tym rozporządzeniem i pobierać za nie innych opłat, podczas gdy przepis ten wcale nie wyklucza ustalania opłat pozataryfowych przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne, jak i nie stanowi podstawy do ustalania opłat pozataryfowych;

13. Naruszenie prawa materialnego, tj. art. 49 § 1 i 2 K.c. poprzez jego błędną wykładnię i w konsekwencji błędne uznanie, że przepis ten definiuje przyłącze wodociągowe jako przewód położony wyłącznie w obrębie nieruchomości i w konsekwencji błędne uznanie, że każde przewody poza nieruchomością należą do sieci, podczas gdy w przepisie art. 49 § 1 i 2 k.c. jest mowa o urządzeniach wchodzących w skład przedsiębiorstwa, czyli o elementach sieci, czyli urządzeniach wodociągowych, a do tych urządzeń wodociągowych nie zalicza się przyłącze wodociągowe, ponieważ przyłącze nie jest własnością przedsiębiorstwa;

14. Naruszenie prawa materialnego, art. 106 ust. 1 pkt. 1 uokik poprzez nałożenie kary pieniężnej w sytuacji braku przesłanek do jej nałożenia w związku z brakiem praktyki naruszającej konkurencję;

15. Rażąco naruszenie postępowania mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, tj. art. 6 w zw. z art. 8 k.p.a. poprzez niedziałanie na podstawie przepisów prawa i w sposób niebudzący zaufania poprzez odnoszenie się przy definiowaniu pojęcia przyłącza wodociągowego do części definicji przyłącza kanalizacyjnego nawiązującej do granicy nieruchomości, podczas gdy takie ujmowanie kwestii przyłącza wodociągowego wychodzi poza ustawową definicję przyłącza, i tym samym dochodzi do niedopuszczalnej sytuacji kształtowania prawa przez organy ochrony konkurencji i konsumentów (prawotwórcza działalność organów administracji i sądów powszechnych), a także legalizowania błędnych ocen prawnych, wniosków i twierdzeń uzyskanych przy pomocy ewidentnej wykładni contra legem;

16. Naruszenie przepisów postępowania mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w postaci art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 84 uokik a także art. 7 k.p.a. w związku z art. 83 uokik poprzez wybiórczą, dowolną i arbitralną ocenę materiału dowodowego zgromadzoną w sprawie z pominięciem zasad logiki i prawidłowego rozumowania poprzez mylne rozumienie pojęcia przyłącza wodociągowego, i w konsekwencji błędne przyjęcie, że kryterium decydującym o tym, gdzie kończy się przyłącze jest granica nieruchomości należącej do podmiotu przyłączanego, a sieć zaczyna się już od granicy nieruchomości do miejsca włączenia przewodu do sieci wodociągowej, podczas gdy w definicji legalnej przyłącza wodociągowej ustawodawcy w ogóle nie odnosi się do granicy nieruchomości, jak kryterium oddzielającego sieć od przyłącza;

17. Naruszenie przepisów postępowania mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w postaci art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 84 uokik a także art. 7 k.p.a. w związku z art. 83 uokik poprzez wybiórczą, dowolną i arbitralną ocenę materiału dowodowego zgromadzoną w sprawie z pominięciem zasad logiki i prawidłowego rozumowania poprzez mylne rozumienie pojęcia przyłącza wodociągowego, i w konsekwencji pominięcie w swoich rozważaniach faktu, że przyłączem wodociągowym jest również przewód, który może wykraczać poza granicę nieruchomości, jeżeli miejsce włączenia do sieci wodociągowej znajduje się poza jej granicami;

18. Naruszenie przepisów postępowania mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w postaci art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 84 uokik a także art. 7 k.p.a. w związku z art. 83 uokik poprzez wybiórczą, dowolną i arbitralną ocenę materiału dowodowego zgromadzoną w sprawie z pominięciem zasad logiki i prawidłowego rozumowania poprzez całkowite pominięcie istnienia dobrowolności w zleceniu spółce odpłatnego wykonania opracowania projektu technicznego oraz uzgodnienia dokumentacji technicznej;

19. Naruszenie przepisów postępowania mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w postaci art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 84 uokik a także art. 7 k.p.a. w związku z art. 83 uokik poprzez wybiórczą, dowolną i arbitralną ocenę materiału dowodowego zgromadzoną w sprawie z pominięciem zasad logiki i prawidłowego rozumowania poprzez pominięcie istotnych okoliczności, takich że uzgodniona dokumentacja służy tylko pojedynczym podmiotom i nie może mieć charakteru powszechnego - powszechnego w tym sensie, aby np. w kalkulować je od razu w koszty dostarczania wody, ponieważ wówczas doszłoby do bezpodstawnego obciążania tymi opłatami szerokiego kręgu osób - odbiorców usług - dlatego też opłaty te powinien ponosić wyłącznie podmiot zainteresowany uzgodnieniami dokumentacji

technicznej przyłączenia do sieci. Skoro zatem uzgodniona dokumentacja służy tylko podmiotom wnioskującym o ich wydanie (uzgodnienie), to brak jest jakichkolwiek podstaw do obciążania wszystkich odbiorców kosztami uzgadniania dokumentacji technicznej z jednym podmiotem innych podmiotów;

20. Naruszenie przepisów postępowania mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w postaci art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 84 uokik a także art. 7 k.p.a. w związku z art. 83 uokik poprzez wybiórczą, dowolną i arbitralną ocenę materiału dowodowego zgromadzoną w sprawie z pominięciem zasad logiki i prawidłowego rozumowania poprzez pominięcie faktu, że uzgodnienie dokumentacji technicznej odbywa się na zasadzie dobrowolności, ponieważ to określony podmiot występuje do (...) z prośbą o wydanie uzgodnień, a ten obszar działalności (...) jest poddany regułom wolnego rynku, konkurencji, a swoje podstawy ma w swobodzie kontraktowej i brak jest tutaj jakiegokolwiek przymusu;

21. Naruszenie przepisów postępowania mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w postaci art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 84 uokik a także art. 7 k.p.a. w związku z art. 83 uokik poprzez wybiórczą, dowolną i arbitralną ocenę materiału dowodowego zgromadzoną w sprawie z pominięciem zasad logiki i prawidłowego rozumowania poprzez uznanie, że zobowiązanie podmiotów do ponoszenia kosztów budowy fragmentu przewodu wodociągowego od granicy nieruchomości do miejsca włączenia do sieci stanowi nieuczciwą praktykę, ponieważ są to roboty niestanowiące prac związanych z budową przyłącza, podczas gdy budowa przewodu wodociągowego od granicy nieruchomości do miejsca włączenia do sieci jest w istocie budową przyłącza, a koszty z jego budową obciążają podmioty przyłączane co jest zgodne z powszechnie obowiązującym prawem;

22. Naruszenie przepisów postępowania mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w postaci art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 84 uokik a także art. 7 k.p.a. w związku z art. 83 uokik poprzez wybiórczą, dowolną i arbitralną ocenę materiału dowodowego zgromadzoną w sprawie z pominięciem zasad logiki i prawidłowego rozumowania poprzez uznanie, że definicję przyłącza kanalizacyjnego można stosować analogicznie do definiowania przyłącza wodociągowego, podczas gdy stosowanie takiej analogii jest niedopuszczalne i niemożliwe z uwagi na odmienność tych przedmiotów;

23. Naruszenie przepisów postępowania mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w postaci art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 84 uokik a także art. 7 k.p.a. w związku z art. 83 uokik poprzez wybiórczą, dowolną i arbitralną ocenę materiału dowodowego zgromadzoną w sprawie z pominięciem zasad logiki i prawidłowego rozumowania poprzez całkowite pominięcie faktu, że wykonanie wpięcia do sieci poprzez nawiertkę czy trójnik na istniejącej już sieci wodociągowej nie może być uznane za koszty związane z budową sieci, ponieważ sieć już istnieje i nie znajduje się w fazie budowy, więc powinny być uznane za koszty budowy przyłącza wodociągowego, skoro istniejąca już sieć może bez nich funkcjonować;

24. Naruszenie przepisów postępowania mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, tj. art. 77 ust 1 w zw. z art. 80 uokik oraz art. 83 uokik w zw. z art. 263 § 1 i art. 264 § 1 k.p.a. poprzez obciążenie (...) kosztami postępowania wskutek uznania, że naruszono przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, podczas gdy (...) nie naruszyło przepisów tej ustawy i nie jest zasadne obciążanie jej kosztami przeprowadzonego postępowania.

25. Naruszenie przepisów postępowania mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w postaci art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 84 uokik a także art. 7 k.p.a. w związku z art. 83 uokik poprzez błędne zastosowanie polegające na wadliwej, a częstokroć kontrfaktycznej analizie materiału dowodowego oraz zaniechaniu pełnego wyjaśnienia całokształtu okoliczności sprawy, skutkujące następującymi błędnymi ustaleniami faktycznymi, jakoby:

a) definicja przyłącza wodociągowego odnosiła się do kryterium granicy nieruchomości, podczas gdy z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że przyłącze wodociągowe może istnieć również poza granicami nieruchomości a ustawowa definicja przyłącza wodociągowego nie stawia granicy nieruchomości jako punktu rozgraniczającego kosztów budowy przyłącza wodociągowego i sieci;

b) opłaty za uzgodnienie dokumentacji technicznej były przez (...) narzucone i ustalane arbitralnie, podczas gdy wysokość opłat jest każdorazowo indywidualizowana i uzależniona od okoliczności konkretnego przypadku i usługi takie są wykonywane na zasadzie zlecenia i dobrowolności podmiotu występującego o wydanie warunków/uzgodnienie dokumentacji -podmiot taki wcale nie musi być zainteresowany bowiem budową przyłącza;

c) wniesienie opłat za uzgodnienie dokumentacji technicznej było warunkiem podpisania umowy, podczas gdy (...) nie uzależnia podpisania umowy od uiszczenia takich opłat;

d) opłaty pobierane przez przedsiębiorstwo były nieuczciwe, podczas gdy opłaty te nie noszą znamion nieuczciwości, ponieważ pobierane są na podstawie kalkulacji rzeczywistych kosztów, nie są nieuczciwe, są naliczane w oparciu o rzeczywisty nakład pracy oraz środków i nie prowadzą do osiągnięcia zysku przez (...);

e) działanie (...) nosi znamiona nadużywania pozycji dominującej, podczas gdy mimo posiadania pozycji dominującej przez (...) na terenie gminy wiejskiej Ś. nie nadużywa ono pozycji dominującej;

f) działanie (...) godzi w zbiorowe interesy konsumentów, podczas gdy działanie (...) jest zindywidualizowane i nie może naruszać zbiorowego interesu;

g) uzgodnienie dokumentacji technicznej jest świadczeniem usług o charakterze powszechnym, podczas gdy pobieranie opłat m.in. za uzgodnienie dokumentacji technicznej nie jest świadczeniem usług o charakterze powszechnym, ponieważ ich poniesienie nie służy spełnieniu ustawowego wymogu dostępu do sieci, a odnosi się jedynie do komercyjnej sfery działalności Spółki, która to sfera nie należy do sfery działań o charakterze usług publicznoprawnych;

h) uzgodnienie dokumentacji technicznej wchodzi w zakres zbiorowego zaopatrzenia w wodę, podczas gdy uzgadnianie dokumentacji technicznej nie mieści się w definicji zbiorowego zaopatrzenia w wodę;

i)uzgodnienie dokumentacji technicznej następowało w realiach narzucania uciążliwych i nieuczciwych warunków podmiotom występującym o ich wydanie, podczas gdy czynności te odbywają się na zasadzie dobrowolności, ponieważ to określony podmiot występuje do (...) z prośbą o ich wydanie, a ten obszar działalności (...) jest poddany również regułom wolnego rynku, konkurencji, a swoje podstawy ma w swobodzie kontraktowej i brak jest tutaj jakiegokolwiek przymusu;

j) wykonanie wpięcia do sieci poprzez nawiertkę czy trójnik obciążało (...), ponieważ elementy te są częścią sieci, podczas gdy wykonanie wpięcia przez nawiertkę lub trójnik na istniejącej już sieci wodociągowej nie może być uznane za koszty związane z budową sieci, ponieważ sieć już istnieje i nie znajduje się w fazie budowy, więc koszty te powinny być uznane za koszty budowy przyłącza wodociągowego, skoro istniejąca sieć może bez nich funkcjonować;

k) nie istniała możliwość odpłatnego przekazania przewodów wodociągowych zlokalizowanych od granicy nieruchomości gruntowej podmiotu przyłączanego do miejsca włączenia do sieci wodociągowej, podczas gdy w rzeczywistości odcinki te stanowią przyłącza wodociągowe i (...) nie ma prawnego obowiązku odpłatnego przejmowania przyłączy, ale mimo to przejmuje je do eksploataowania od odbiorców;

l) (...) osiąga nieuzasadnioną korzyść majątkową w postaci przerzucenia na odbiorców kosztów,

do których poniesienia (...) jest zobowiązane, podczas gdy (...) nie osiąga żadnych korzyści, tym bardziej nieuzasadnionych, ponieważ naliczane opłaty odpowiadają rzeczywistym kosztom wykonania określonych prac;

m) odcinek sieci wodociągowej od granicy nieruchomości przyłączanej do miejsca włączenia stanowi własność (...), podczas gdy odcinek ten nie jest siecią, a przyłączem wodociągowym, które nie stanowi własności przedsiębiorstwa, a własność podmiotu przyłączanego, który go wybudował.

Na podstawie przedstawionych zarzutów powód wniósł o:

- 1) uchylenie decyzji w zaskarżonym zakresie i umorzenie postępowania;
- 2) zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania wywołanego wniesieniem odwołania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa prawnego w wysokości czterokrotności stawki minimalnej, tj. 1.440,00 złotych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17,00 złotych;

ewentualnie o:

- 1) zmianę decyzji w zaskarżonym zakresie, tj.:

- a) w pkt. I poprzez niestwierdzenie stosowania przez powoda praktyk ograniczających konkurencję i nienaruszanie zakazu, o którym mowa w art. 9 ust. 1 i ust. 2 pkt. 1 uokik, tj. nienadużywaniu pozycji dominującej na lokalnym rynku zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków obejmującym obszar gminy wiejskiej Ś.;

- b) w pkt. III poprzez niestwierdzenie stosowania przez powoda praktyk ograniczających konkurencję i nienaruszanie zakazu, o którym mowa w art. 9 ust. 1 uokik, tj. nienadużywaniu pozycji dominującej na lokalnym rynku zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków obejmującym obszar gminy wiejskiej Ś.;

- c) w pkt. IV poprzez niestwierdzenie stosowania przez powoda praktyk ograniczających konkurencję i nienaruszanie zakazu, o którym mowa w art. 9 ust. 1 uokik, tj. nienadużywaniu pozycji dominującej na lokalnym rynku zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków obejmującym obszar gminy wiejskiej Ś.;

- d) w pkt. V nienakładanie kary pieniężnej na powoda w związku z niestwierdzeniem stosowania przez powoda praktyk ograniczających konkurencję i nienaruszanie zakazu, o którym mowa w art. 9 ust. 1 i ust. 2 uokik, tj. nienadużywaniu pozycji dominującej na lokalnym rynku zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków obejmującym obszar gminy wiejskiej Ś.;

- e) w pkt. VI nienakładanie kary pieniężnej na powoda w związku z niestwierdzeniem stosowania przez powoda praktyk ograniczających konkurencję i nienaruszanie zakazu, o którym mowa w art. 9 ust. 1 uokik, tj. nienadużywaniu pozycji dominującej na lokalnym rynku zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków obejmującym obszar gminy wiejskiej Ś.;

- f) w pkt. VII nieobciążanie powoda kosztami postępowania przeprowadzonego przed Prezesem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Delegatura we W.) w związku z brakiem naruszenia przez powoda przepisów uokik.

- 2) zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania wywołanego wniesieniem odwołania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa prawnego w wysokości czterokrotności stawki minimalnej, tj. 1.440,00 złotych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17,00 złotych;

ewentualnie o;

- 1) zmianę wysokości nałożonych kar w pkt. V i VI, a także kosztów postępowania z pkt. VII obciążających powoda poprzez ich obniżenie o 90 %;

- 2) zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania wywołanego wniesieniem odwołania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa prawnego w wysokości czterokrotności stawki minimalnej, tj. 1.440,00 złotych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17,00 złotych.

W uzasadnieniu odwołania powód zarzucił Prezesowi UOKiK nieprawidłową interpretację § 5 pkt 7 rozporządzenia taryfowego przez uznane, że opłata za uzgodnienie dokumentacji technicznej nie była opłatą określoną w taryfie, a w konsekwencji działanie Spółki było bezprawne. Powód przyznał, że skoro w rozporządzeniu taryfowym wymienione

są konkretne opłaty, które mogą być ujęte w taryfie, to oczywiste, że nie można ustalać w taryfie opłat nie przewidzianych w rozporządzeniu. Jednak zdaniem powoda w żadnym przepisie prawa nie ma zakazu określania opłat pozataryfowych, dlatego nie można zabronić przedsiębiorstwu określania kosztów pozataryfowych, skoro mają one uzasadnienie w związku z kosztami ponoszonymi przez przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne. Ponadto wobec braku tworzenia zakazu spisu kosztów pozataryfowych, odpowiadających rzeczywistym kosztom działań określonych w spisie, nie ma podstaw do uznania działań Spółki za bezprawne. Powód argumentował, że wypełnia określony w art. 15 ust. 4 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...) obowiązek i w razie, gdy spełnione są określone w tym przepisie przesłanki, przyłącza do sieci nieruchomość. Nie uzależnia przyłączenia do sieci od uiszczenia kosztów pozataryfowych, więc nie ma dodatkowego warunku przyłączenia, który nie jest przewidziany w ustawie. Natomiast koszty pozataryfowe, jak uzgodnienie dokumentacji technicznej stanowią kwotę pieniężną odpowiadającą nakładowi pracy Spółki. Wysokość opłaty ma charakter indywidualny dla każdego podmiotu. Powód podkreślił, że potencjalny odbiorca usług dobrowolnie występuje o wydanie warunków. W tym zakresie ze strony Spółki nie ma przymusu, a podejmowane działania wynikają ze swobody kontraktowej. Powód prowadzi działalność o charakterze użyteczności publicznej, a jednocześnie wykonuje usługi w formie komercyjnej. Za te usługi ustala w cenniku odpowiednie opłaty, odpowiadające rzeczywistym kosztom. Opłata za uzgodnienie dokumentacji technicznej nie stanowi kosztów realizacji budowy przyłącza, ponieważ jej poniesienie nie służy spełnieniu ustawowego dostępu do sieci, a wynika z komercyjnej działalności Spółki, która nie należy do usług o charakterze publicznoprawnym.

Powód zarzucił pozwanemu całkowite pominięcie, iż ceny świadczonych przez Spółkę usług są określone na podstawie kalkulacji rzeczywistych kosztów i bezpodstawne przyjęcie, że są nieuczciwe, a w wyniku ich pobierania Spółka uzyskuje nieuzasadnione korzyści. W ocenie powoda ze zgromadzonego materiału dowodowego, że ceny te nie są nieuczciwe. Ustalona w cenniku opłata za uzgodnienie dokumentacji technicznej stanowi wynagrodzenie Spółki pokrywające rzeczywiste koszty wykonania pisemnego uzgodnienia złożonej przez inwestora dokumentacji. Koszty wyliczane są na podstawie przyjętej przez Spółkę kalkulacji kosztów. Na podstawie kosztów formułowany jest „Cennik usług” zatwierdzany przez Zarząd Spółki. Korzystanie z usług Spółki jest dobrowolne, a warunki wykonania zlecenia są każdorazowo uzgadniane z zainteresowanym podmiotem. Przychodów uzyskanych za uzgadnianie dokumentacji (...) nie uwzględnia w niezbędnych przychodach wniosku taryfowych. Ceny usług uzgadniania dokumentacji dotyczą osób ubiegających się o przyłączenie nieruchomości do sieci wodociągowo-kanalizacyjnej. Powód podkreślił, iż taryfy dotyczą świadczenia usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, a uzgadnianie dokumentacji technicznej nie mieści się w ustawowej definicji zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków.

Wskazując na zasady ustalania taryf za usługi zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków powód oświadczył, że nie obciąża odbiorców tych usług kosztami uzgodnienia dokumentacji i kosztami wykonania wciniki do sieci wodociągowej, za które płać inwestorzy. Spółka nie uzyskuje z tego tytułu nieuzasadnionych korzyści, ponieważ pobiera od osób ubiegających się o przyłączenie jedynie opłatę stanowiącą zwrot poniesionych kosztów. Również koszty wynagrodzeń pracowników za wykonanie wciniek do sieci wodociągowej i uzgodnień dokumentacji technicznej nie były wliczane przez Spółkę do kalkulacji stawek i opłat przy sporządzaniu wniosków taryfowych. Powód nie zgodził się więc z zarzutem, że Spółka uzyskuje od kosztów odbiorców nieuzasadnione korzyści finansowe. Spółka nie umieszcza we wniosku taryfowym wszystkich kosztów eksploatacyjnych łącznie z kosztami wciniek do sieci wodociągowej i nie obciąża nimi swoich odbiorców. Na podstawie treści definicji przyłącza wodociągowego, zawartej w art. 2 pkt 6 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...) Spółka stoi na stanowisku, że nawiertka i/lub trójnik są elementami przyłącza, a nie sieci, niezbędnymi do połączenia przyłącza z siecią, a realizację budowy przyłącza, zgodnie z art. 15 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...) zapewnia osoba ubiegająca się o przyłączenie. W oparciu o przedstawione argumenty powód stwierdził, że w sprawie nie ma podstaw do uznania, że działania Spółki polegające na pobieraniu opłat za uzgadnianie dokumentacji technicznej naruszają interes konsumentów. Z tego względu, zdaniem powoda, nie jest możliwe prowadzenie przez Prezesa UOKiK postępowania w przedmiocie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów poprzez pobieranie przez Spółkę opłat za uzgodnienie dokumentacji technicznej. Działania te nie są bezprawne i nie godzą w zbiorowy interes konsumentów. Ponadto w warunkach monopolu naturalnego, jakich powód prowadzi działalność gospodarczą, trudno zarzucić, że działania Spółki stwarzają zagrożenie dla konkurencji.

Działanie Spółki nie narusza też interesu publicznego, skoro pobieranie opłat pozataryfowych za uzgodnienia dokumentacji technicznej ma charakter indywidualny, a nie zbiorowy.

Powód zarzucił, że Prezes UOKiK na podstawie błędnej interpretacji definicji przewodu wodociągowego i błędnego rozumienia definicji przyłącza wodociągowego wyprowadził wnioski o bezpodstawnym nakładaniu przez Spółkę kosztów na osoby, które nie powinny ponosić żadnych kosztów. Powołując się na ustawowe definicje sieci i przyłącza wodociągowego powód stwierdził, że ustawa odróżnia te pojęcia, a pozwany bezpodstawnie je utożsamia. Wskazał, że inne przewody tworzą sieć, a inne przyłącze. Różny jest status prawny przyłącza i sieci, które stanowią osobne kategorie prawne. Elementy te są ze sobą połączone funkcjonalnie, lecz niedopuszczalne jest ich utożsamianie.

Na podstawie art. 15 ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu (...) powód wywodził, że Spółka jest zobowiązana do budowy urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych, czyli sieci, w warunkach ustalonych przez gminę. Nie ma natomiast obowiązku ponoszenia kosztów budowy przyłącza wodociągowego i przyłącza kanalizacyjnego, których realizację, zgodnie z art. 15 ust. 2 ustawy i zbiorowym zaopatrzeniu (...) zapewnia osoba ubiegająca się o przyłączenie nieruchomości do sieci. Powód podkreślił, że w definicji przyłącza wodociągowego ustawodawca nie odnosi się do granicy nieruchomości. Granica nieruchomości nie jest w tym przypadku kryterium różnicującym ponoszenie kosztów. Z tego względu dokonywanie jakichkolwiek ustaleń w zakresie przyłącza wodociągowego w oparciu o granicę nieruchomości, stanowi wykładnię contra legem i jest naruszeniem art. 7 Konstytucji RP. W oparciu o powyższe brak, zdaniem powoda, podstaw do uznania, że nakładając na osoby ubiegające się o przyłączenie (a nie odbiorców) obowiązek ponoszenia kosztów wykonania przyłącza wodociągowego od granicy nieruchomości do miejsca włączenia Spółka narusza zakaz art. 9 ust. 1 uokik. Takie stanowisko powoda potwierdza art. 15 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...). Ze względu na powołaną regulację ustawową powód stwierdził, że nie ma obowiązku prawnego finansowania budowy przyłącza.

Powód wskazał, że w ramach swojej działalności świadczy usługi o charakterze użyteczności publicznej i usługi komercyjne. Działalność z zakresu użyteczności publicznej jest nastawiona na realizację zadań gminy. Uzgodnienia w dokumentacji technicznej nie należą do sfery użyteczności publicznej lecz działalności komercyjnej, więc możliwe jest pobieranie przez Spółkę opłat za wykonanie tej usługi. Pobieranie opłaty z tego tytułu nie jest niezgodne z prawem. Nie ma zakazu zawierania umów, które nie obejmują swoim zakresem zadań gmin.

Powód stwierdził, że brak podstaw do uznania, iż opłaty pobierane za uzgodnienie dokumentacji technicznej nie stanowią praktyki eksploatacyjnej. Opłaty są ustalane indywidualnie i w takiej wysokości, aby odpowiadały rzeczywistym kosztom ich wydania. Nie spełniają więc przesłanki rażąco wysokich i nieuzasadnionych. Działalność Spółki nie prowadzi też do nadużywania pozycji dominującej poprzez narzucanie nieuczciwych cen. Powód zgodził się, że ma na danym rynku właściwym pozycję dominującą. Jednak zdaniem powoda, z materiału dowodowego sprawy nie wynika, że Spółka nadużywa pozycji dominującej. Powód wskazał, że wykonując zadania z zakresu użyteczności publicznej, działa również w formie rynkowej. Nie narzuca jednak innym podmiotom swoich warunków kontraktowych, lecz ustala je z kontrahentami. Nie ma więc podstaw do uznania, że Spółka naruszyła art. 9 uokik i zakaz nadużywania pozycji dominującej. Działanie Spółki ma charakter zdroworozsądkowy, więc bezpodstawnie jest nakładanie na nią kar pieniężnych i obciążanie kosztami postępowania.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w odpowiedzi wniósł o oddalenie odwołania w całości i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Odnosząc się do stanowiska powoda w pkt 1 i 6 odwołania pozwany wskazał, że w decyzji postawiono powodowi zarzut nadużywania pozycji dominującej na lokalnym rynku zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków na obszarze gminy wiejskiej Ś., który polega na narzucaniu opłat za uzgodnienie dokumentacji technicznej, co mogło stanowić naruszenie art. 9 ust. 1 oraz ust. 2 uokik. Prezes UOKiK zauważył, że dla stwierdzenia wymienionej praktyki konieczne jest stwierdzenie łącznego występowania trzech przesłanek: 1) przedsiębiorca posiada na danym rynku właściwym pozycję dominującą, 2) przedsiębiorca bezpośrednio lub pośrednio narzuca ceny, 3) narzucające ceny mają nieuczciwy charakter. W odwołaniu powód nie kwestionował spełnienia dwóch pierwszych przesłanek. Nie

zgodził się, że narzucane ceny mają nieuczciwy charakter twierdząc, że cena za uzgodnienie dokumentacji technicznej pokrywa wyłącznie rzeczywiste koszty sporządzenia pisma. Prezes UOKiK wskazał, że zgodnie z przyjętym w doktrynie pojęciem ceny nieuczciwe to ceny ustalone w sposób sprzeczny z przepisami prawa, pobierane bez podstawy prawnej, sprzeczne z dobrymi obyczajami kupieckimi. Pozwany zauważył, że ze względu na istnienie w przypadku zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków monopolu faktycznego oraz okoliczność, że usługi przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego mają charakter usług użyteczności publicznej możliwe jest pobieranie tylko opłat określonych w ustawie o zbiorowym zaopatrzeniu (...) i rozporządzeniu w sprawie określania taryf. Stwierdził, że pobieranie jakichkolwiek innych opłat nie przewidzianych w tych przepisach jest nieuczciwe. Przepisy wymienionej ustawy oraz rozporządzenia Ministra Budownictwa z 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków nie wprowadzają opłat za uzgodnienie dokumentacji technicznej. W § 5 rozporządzenia zawierającym zamknięty katalog opłat taryfowych nie uwzględniono opłat za uzgodnienie dokumentacji technicznej. Oznacza to, że Spółka nie może pobierać opłat, które nie zostały wymienione w § 5 rozporządzenia. Zdaniem pozwanego pobierane przez Spółkę opłaty, które nie zostały przewidziane w rozporządzeniu taryfowym są nieuczciwe w rozumieniu art. 9 ust. 2 uokik. Pozwany dodał, że nie ma znaczenia, iż pobieranie tych opłat zostało przewidziane w obowiązującym na terenie gminy Regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków.

Odnośnie zarzutów zawartych w pkt 2,3,4,7 i 9 odwołania Prezes UOKiK podtrzymał przyjęte w decyzji stanowisko, że ubiegający się o przyłączenie nie powinien ponosić kosztów budowy fragmentów przewodów wodociągowych zlokalizowanych poza granicą swojej nieruchomości gruntowej oraz kosztów włączenia przewodów wodociągowych do sieci. Wobec tego stanowisko prezentowane w odwołaniu i praktyka stosowana przez Spółkę nie ma uzasadnienia w obowiązujących przepisach prawa i stanowi obciążenie większe od powszechnie przyjętego w stosunkach danego rodzaju.

Wobec stwierdzenia stosowania przez Spółkę zarzucanej praktyki zarzuty dotyczące bezpodstawnego nałożenia kary pieniężnej, oraz obciążenia powoda kosztami postępowania uznał Prezes UOKiK za niezasadne.

Zarzuty wybiórczej, dowolnej i arbitralnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego i dokonania błędnej wykładni przepisów dotyczących przyłączy uznał pozwany za chybione.

Pozwany wniósł również o oddalenie zawartych w odwołaniu wniosków o dopuszczenie dowodów z zeznań strony i świadków, jako nie mających istotnego znaczenia w sprawie. Odnośnie wniosku powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego Prezes UOKiK wskazał, iż okoliczności, których ustaleniu miała służyć opinia biegłego zostały już wyjaśnione w innej sprawie o zbliżonym stanie faktycznym.

W piśmie procesowym z dnia 25 listopada 2015 r. powód, ustosunkowując się do odpowiedzi na odwołanie podtrzymał w całości stanowisko swoje stanowisko w sprawie oraz przedstawioną na jego poparcie argumentację.

Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustali następujący stan faktyczny:

(...) sp. z o.o. w B. jest przedsiębiorstwem wodno-kanalizacyjnym, które zostało utworzone w 2008 roku. Jedynym udziałowcem Spółki jest Gmina Ś.. Podstawowym przedmiotem działalności Spółki jest świadczenie na terenie gminy usług w zakresie poboru, uzdatniania i rozprowadzania wody, oraz odprowadzania ścieków. Spółka jest zarządcą gminnej sieci wodociągowej i sieci kanalizacyjnej. Z tego tytułu, na terenie swego działania jest monopolistą naturalnym w zakresie świadczenia usług wodno-kanalizacyjnych. W ramach swojej działalności Spółka świadczy m.in. usługi wykonywania instalacji wodno-kanalizacyjnych i przyłączania do sieci wodnej i sieci kanalizacyjnej zlokalizowanych na terenie gminy nieruchomości. Prawa i obowiązki Spółki oraz zasady i stawki świadczenia usług zostały uregulowane w Regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków, zatwierdzonym uchwałą Rady Gminy Ś. z dnia 8 lipca 2010 r. (k. 12 akt adm.) Zgodnie z zawartymi w Regulaminie Warunkami przyłączania do sieci osoba ubiegająca się o przyłączenie nieruchomości do sieci składa do Spółki wnioski o przyłączenie, zawierający m.in. informacje dotyczące ilości przewidywanego poboru wody i odprowadzanych ścieków, oraz lokalizacji nieruchomości. Jeżeli spełnione są warunki techniczne, umożliwiające podłączenie nieruchomości do sieci, Spółka w terminie 30 dni

od złożenia wniosku wydaje wnioskodawcy dokument pod nazwą „Warunki przyłączenia do sieci wodociągowej i/lub kanalizacyjnej” - § 20 i 21 Regulaminu. W § 23 Regulaminu ustalono, że warunkiem przystąpienia Spółki do robót przyłączeniowych jest uzgodnienie ze Spółką dokumentacji technicznej, którą osoba ubiegająca się o przyłączenie ma obowiązek przedłożyć przedsiębiorstwu. W piśmie z dnia 28 stycznia 2015 r. (k. 6 akt adm.) (...) poinformowało, że standardowa procedura związana z przyłączeniem nieruchomości do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej składa się z następujących czynności:

1. złożenie przez osobę ubiegającą się o przyłączenie wniosku o wydanie technicznych warunków przyłączenia nieruchomości do sieci wodociągowej i/lub kanalizacyjnej,
2. wydanie przez (...) warunków technicznych przyłączenia nieruchomości do sieci,
3. opracowanie projektu budowlanego/technicznego,
4. uzgodnienie dokumentacji technicznej,
5. zgłoszenie przystąpienia do robót budowlanych,
6. odbiór techniczny przyłącza,
7. podpisanie umowy na dostawę wody i/lub odbiór ścieków.

Spółka wyjaśniła, że jeżeli nieruchomość była uwzględniona w projekcie budowy kanalizacji, gmina w ramach realizacji budowy w danej miejscowości sieci kanalizacyjnej ponosi koszt wykonania odcinka przewodu kanalizacyjnego zakończony studzienką kanalizacyjną na przyłączanej nieruchomości, a podmiot przyłączany ponosi koszt wykonania przyłącza kanalizacyjnego od instalacji wewnętrznej do tej studzienki. Jeżeli nieruchomość nie była uwzględniona w projekcie budowy kanalizacji, podmiot przyłączany ponosi koszt wykonania przyłącza kanalizacji sanitarnej również poza granicą nieruchomości. Koszty wykonania przyłącza wodociągowego na całej długości włącznie z miejscem włączenia do przyłącza do sieci wodociągowej ponosi w całości podmiot przyłączany. Podmioty, które poniosły koszty wybudowania urządzenia wodociągowego i/lub kanalizacyjnego mogą odpłatnie przekazać Spółce wybudowane urządzenia na warunkach uzgodnionych w umowie na podstawie obowiązującego w Spółce regulaminu odpłatnego przejmowania urządzeń wodociągowych i/lub kanalizacyjnych przez (...). Spółka stoi na stanowisku, że zgodnie z art. 2 pkt 6 w zw. z art. 15 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...) realizację budowy przyłącza wodociągowego do sieci zapewnia na własny koszt osoba ubiegająca się o przyłączenie nieruchomości do sieci. Z tego powodu nie istnieje możliwość odpłatnego przekazania Spółce odcinka przyłącza od granicy nieruchomości gruntowej do miejsca wpięcia/włączenia do sieci wodociągowej. Takie stanowisko Spółki wynika z faktu, że te odcinki nie są urządzeniami wodociągowymi, o których mowa w art. 31 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...) oraz art. 49 § 2 k.c. Fragment przewodu wodociągowego, który znajduje się pomiędzy granicą przyłączanej nieruchomości gruntowej a miejscem wpięcia/włączenia do sieci Spółka uważa za część przyłącza wodociągowego, którego budowa jest w pełni pokrywana ze środków podmiotu ubiegającego się o przyłączenie i który nie podlega odpłatnemu przekazaniu Spółce.

Na podstawie zatwierdzonego przez Zarząd Spółki cennika, od dnia 2 listopada 2013 r. Spółka pobiera od podmiotów ubiegających się o przyłączenie opłaty za następujące czynności związane z procesem przyłączenia do sieci wodociągowej i/lub kanalizacyjnej:

1. za wydanie warunków technicznych przyłączenia do sieci wodno-kanalizacyjnej w zależności od zakresu od 120 zł do 240 zł netto,
2. za uzgodnienie dokumentacji sieci wodno-kanalizacyjnej i/lub urządzeń przyłączy – kwota od 100 zł do 260 zł netto,
3. za włączenie do sieci (bez materiałów) przez nawiertkę 170 zł, przez trójnik 340 zł netto,

4. za materiały do wykonania włączenia do sieci wodociągowej w zależności od średnicy sieci od 251,51 zł do 465,28 zł netto.

Spółka pobiera również opłatę za przyłączenie do urządzeń wodno-kanalizacyjnych, które są w jej posiadaniu w wysokości 205 zł netto. Opłata ta jest zawarta w obowiązujących w 2015 r. taryfach dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie gminy Ś.

Na podstawie Zarządzenia Zarządu (...) z 24 marca 2015 r. nr (...) od dnia 1 stycznia 2015 r. Spółka zaprzestała stosowania praktyki obciążania osób ubiegających się o przyłączenie kosztami wpięcia/ włączenia do sieci wodociągowej. W przypadku uprzedniego pobrania po dniu 1 stycznia 2015 r. wymienionej opłaty Spółka wystawiała faktury korygujące. (k. 10, 11, 25 i 26 akt adm.)

W piśmie z dnia 4 maja 2015 r. (k. 33, 34 akt adm.) Spółka poinformowała, że obciąża podmioty przyłączane kosztami budowy odcinka przyłącza do sieci wodociągowej od granicy nieruchomości gruntowej do miejsca włączenia do sieci oraz kosztami samego włączenia do sieci wodociągowej od marca 2009 r. Z pisma wynika, że w 2014 r. na terenie gminy wybudowano 55 przyłączy do sieci wodociągowej. W tym w 45 przypadkach część wybudowanego przyłącza znajdowała się poza granicą nieruchomości gruntowej podmiotu przyłączanego. W każdy z tych przypadków koszty budowy odcinka przyłącza do sieci wodociągowej poza granicą nieruchomości oraz koszty samego włączenia do sieci wodociągowej poniosły podmioty podłączane do sieci wodociągowej. W roku 2014 Spółka wykonała odpłatnie 9 projektów technicznych przyłącza wodociągowego i/lub kanalizacyjnego. Łącznie w 2014 r. na terenie Gminy Ś. wykonanych zostało 61 projektów technicznych przyłączenia. W informacji zawartej w piśmie z dnia 25 maja 2015 r. (k. 41 i nast. akt adm.) wynika, że w 2014 r. Spółka uzyskała przychód w wysokości(...) zł.

W tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W zaskarżonej decyzji Prezes UOKiK zarzucił (...) nadużywanie posiadanej na wyznaczonym rynku właściwym pozycji dominującej poprzez narzucanie podmiotom ubiegającym się o przyłączenie do sieci wodociągowej i/ lub kanalizacyjnej nieuczciwych opłat za uzgodnienie dokumentacji technicznej, bezpodstawnym nakładaniu na odbiorców obowiązku ponoszenia kosztów części robót nie stanowiących – co do zakresu – prac związanych z budową przyłącza, o którym mowa w art. 2 pkt 6 uokik, tj. wykonania fragmentu sieci wodociągowej od granicy nieruchomości do miejsca włączenia do sieci wodociągowej, oraz bezpodstawnym nakładaniu na odbiorców obowiązku ponoszenia kosztów części robót nie stanowiących – co do zakresu – prac związanych z budową przyłącza, o którym mowa w art. 2 pkt 6 uokik, tj. wykonania włączenia do sieci wodociągowej.

Dokonując oceny stosowania przez powoda pierwszej praktyki wskazać należało, że wyznaczony w sprawie rynek właściwy, oraz fakt posiadania przez Spółkę, jako przedsiębiorcę, na tym rynku pozycji dominującej nie była w odwołaniu kwestionowana. Zgodnie z zawartą w art. 2 pkt 8 uokik pojęcie ceny obejmuje również opłaty o charakterze cen, marże handlowe, prowizje i narzuty do cen. Zgodnie z postanowieniem § 23 pkt 1 obowiązującego na terenie gminy Ś. Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków warunkiem przystąpienia do robót przyłączeniowych do sieci jest uzgodnienie z (...) dokumentacji technicznej. Podmiot ubiegający się o przyłączenie do sieci, aby mieć możliwość korzystania ze świadczonych przez Spółkę usług dostarczania wody i/lub odprowadzania ścieków nie ma więc żadnego wyboru i zmuszony jest do spełnienia wymogu przedstawienia do uzgodnienia (...) dokumentacji technicznej. Z punktu widzenia wymogów technicznych nałożenie na potencjalnych odbiorców usług obowiązku uzgodnienia dokumentacji technicznej nie budzi wątpliwości. Warunkiem wykonania usługi uzgodnienia jest poniesienie przez podmiot ubiegający się o przyłączenie opłaty określonej w cenniku zatwierdzonym przez Zarząd (...), której wysokość została jednostronnie ustalona przez Spółkę na podstawie wewnętrznej kalkulacji, nie podlega negocjacji i nie może być uchylona lub zmniejszona. Mając na względzie, że wykorzystując posiadaną siłę rynkową Spółka jednostronnie i arbitralnie ustala wysokość opłaty za wykonanie usługi uzgodnienia dokumentacji technicznej uznać należy, iż cena za wykonanie tej usługi jest przez Spółkę narzucona w sposób bezpośredni. Bez znaczenia jest w tej sytuacji podnoszony w odwołaniu argument, że wysokość opłaty ma uzasadnienie w ponoszonych przez Spółkę kosztach (k. 14 odwołania). Powód w odwołaniu nie wskazał jakie koszty ponosi w związku z wykonaniem usługi

uzgodnienia dokumentacji technicznej. Złożone w postępowaniu wyjaśniającym zestawienie kosztów (k. 119 akt adm.) nie zawiera wyjaśnień co do wysokości przyjętych w nim wartości. Ponadto, skoro w § 23 Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków przystąpienie do robót przyłączeniowych zostało uwarunkowane uzgodnieniem dokumentacji technicznej, za nieuzasadniony należy uznać argument powoda, że usługa uzgodnienia jest wykonywana na zasadzie zlecenia i dobrowolności, ponieważ podmiot występujący o uzgodnienie dokumentacji nie musi być zainteresowany budową przyłącza. Należy podkreślić, że do wystąpienia o uzgodnienie dokumentacji konieczne jest posiadanie projektu technicznego wykonanego w dowolnym biurze projektowym za opłatą. W normalnych okolicznościach za nielogiczne uznać należy ponoszenie opłaty za opracowanie projektu technicznego przez podmiot, który nie jest zainteresowany budową przyłącza. Ponadto podnoszona przez powoda okoliczność nie zmienia faktu, że cena za wykonanie usługi uzgodnienia dokumentacji technicznej jest przez Spółkę jednostronnie narzucona.

Jak słusznie na podstawie stanowiska doktryny wskazał pozwany, cena nieuczciwa to cena ustalona w sposób sprzeczny z przepisami prawa, cena pobierana bez podstawy prawnej, lub sprzeczna z dobrymi obyczajami kupieckimi. Mając na uwadze, że uzgodnienie dokumentacji technicznej jest niezbędnym warunkiem realizacji budowy przyłącza należy stwierdzić, że usługa uzgodnienia dokumentacji pozostaje w związku ze świadczeniem usług o charakterze powszechnym zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków. Wykonanie uzgodnienia dokumentacji poprzedza budowę przyłącza, ale nie stanowi jednak pierwszego etapu tej budowy. Nie mogą więc odnosić się do tej usługi przepisy ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...) dotyczące realizacji budowy przyłącza – art. 15 ust. 2 i 3 ustawy. Również przepisy rozporządzenia taryfowego, w tym zamieszczony w § 5 katalog opłat nie przewiduje opłaty za uzgodnienie dokumentacji technicznej. Powód w odwołaniu wyjaśniał, że opłata pobierana za uzgodnienie dokumentacji dotyczy usługi pozataryfowej. Przyznał również, że w warunkach w jakich prowadzi działalność gospodarczą nie istnieje konkurencja. Oznacza to, że wykonując działalność gospodarczą i świadcząc usługi w sferze użyteczności publicznej Spółka działa w warunkach uprzywilejowanych konkurencyjnie. Mając powyższe na uwadze zgodzić się należy z pozwanym, iż w warunkach istnienia monopolu naturalnego (sieciowego), kiedy na przedsiębiorcy nie ciąży obowiązek udostępnienia sieci, a świadczone przez niego usługi należą do sfery użyteczności publicznej, powód może pobierać z tytułu świadczonych usług wyłącznie opłaty przewidziane w przepisach prawa i ustalonej na ich podstawie taryfie. Ustalona i pobierana przez Spółkę opłata za uzgodnienie dokumentacji technicznej nie ma żadnego uzasadnienia w obowiązujących przepisach dotyczących powszechnego zaopatrzenia w wodę i powszechnego odprowadzania ścieków. Została ustalona w sposób sprzeczny z przepisami prawa i jest pobierana bez podstawy prawnej. Spełnia więc wymienione w doktrynie cechy ceny nieuczciwej. Pobieranie przez powoda jako dominanta tej opłaty, w warunkach konkurencyjnych byłoby niemożliwe, a co najmniej znacznie ograniczone ze względu na działania konkurentów. Działanie Spółki jest przejawem praktyki eksploatacyjnej, dodatkowo nastawionej przeciwko mieszkańcom własnej gminy. Narzucając podmiotom ubiegającym się o przyłączenie nieruchomości do sieci obowiązek poniesienia opłaty za uzgodnienie dokumentacji technicznej (...) nadużywa posiadanej na rynku pozycji dominującej i stanowi zakazaną praktykę naruszającą interesy konsumentów, o której mowa w art. 9 ust.1 uokik. Za bezzasadne należy uznać podnoszone w odwołaniu okoliczności, że w żadnym przepisie prawa nie ma zakazu pobierania opłat pozataryfowych oraz, że § 5 rozporządzenia taryfowego nie wyklucza takiej usługi, co oznacza, że Spółka nie może pobierać opłatę za jej wykonanie. Brak też podstaw do uznania, że w zakresie wykonywania usługi uzgodnienia dokumentacji Spółka działa w warunkach konkurencyjnych. Z okoliczności sprawy bezspornie wynika i zostało przyznane przez samego powoda, że z uwagi na posiadaną na rynku w 100% pozycję dominującą na terenie działania Spółki nie istnieje żaden przedsiębiorca, który prowadzi w tym zakresie działalność konkurencyjną. W zakresie usługi uzgadniania dokumentacji technicznej Spółka nie działa więc w warunkach konkurencyjnych lecz monopolistycznych. Mając na uwadze, że opisane działanie powoda godziło w interesy konsumentów uznać należało, iż ingerencja Prezesa UOKiK w zakresie stosowania praktyki określonej w pkt I zaskarżonej decyzji, była zgodna z art. 1 ust. 1 uokik i uzasadniona obowiązkiem podejmowania w interesie publicznym ochrony interesów konsumentów.

W pkt III i IV zaskarżonej decyzji Prezes UOKiK uznał, że Spółka poprzez bezpodstawne nałożenie na podmioty ubiegające się o przyłączenie do sieci obowiązków wykonania fragmentu sieci wodociągowej od granicy nieruchomości do miejsca włączenia do sieci wodociągowej, oraz wykonania włączenia do sieci wodociągowej stosuje praktykę ograniczającą konkurencję i naruszającą zakaz nadużywania pozycji dominującej, o którym mowa w art. 9 ust. 1 uokik.

W uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 22 czerwca 2016 r. (sygn. akt III SZP 2/16) Sąd Najwyższy, odpowiadając na zagadnienie prawne postawione przez Sąd Najwyższy w zwykłym składzie, dokonując wykładni pojęcia „przyłącze wodociągowe” zawartego w art. 2 pkt 6 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...) wskazał, że punktem początkowym tego przyłącza jest koniec istniejącej sieci wodociągowej, a punktem końcowym tego przyłącza jest wewnętrzna instalacja wodociągowa w nieruchomości odbiorcy wraz z zaworem za wodomierzem głównym, który stanowi ostatni element instalacji zimnej wody doprowadzonej z sieci wodociągowej. W uzasadnieniu uchwały wskazano, że w odróżnieniu od sieci kanalizacyjnej, co do której istnieje ustawowy obowiązek przyłączenia, w przypadku sieci wodociągowej przyłączenie jest dobrowolne. Przyłączem wodociągowym, w rozumieniu art. 2 pkt 6 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...) jest więc przewód łączący sieć wodociągową z wewnętrzną instalacją wodociągową w nieruchomości odbiorcy na całej swojej długości. Mając na uwadze, że przyłącze wodociągowe bez wykonania włączenia do sieci w postaci wcinki lub trójnika jest bezużyteczne, za celowe przyjąć należy, iż w wyniku przedstawionej interpretacji Sądu Najwyższego włączenie do sieci jest niezbędnym elementem przyłącza, a nie sieci, ponieważ jego zainstalowanie leży w interesie odbiorcy usług i również posiada cechę dobrowolności. Podkreślenia wymaga, uzasadniając przyjęte stanowisko dotyczące przyłącza wodociągowego Sąd Najwyższy stwierdził, że przedstawiona interpretacja, dokonana z użyciem językowych metod wykładni nie wymaga modyfikacji przy uwzględnieniu argumentów systemowych. Okoliczność, iż w uzasadnieniu stanowiska Sądu Najwyższego, dotyczącego pojęcia przyłącza wodociągowego brak odwołania się do art. 49 § 2 k.c. nie przesądza jednak o uprawnieniach inwestorów, wynikających z tego przepisu. W realiach niniejszej sprawy okoliczność ta pozostaje bez wpływu na ocenę działań powoda i postawionego mu w decyzji zarzutu stosowania niedozwolonej praktyki. Mając na uwadze argumentację Sądu Najwyższego w składzie siedmioosobowym stwierdzić należy, iż na podstawie materiału dowodowego sprawy brak podstaw do uznania, że działanie Spółki, polegające na nałożeniu na podmioty ubiegające się o przyłączenie do sieci obowiązków wykonania fragmentu sieci wodociągowej od granicy nieruchomości do miejsca włączenia do sieci wodociągowej, oraz wykonania włączenia do sieci wodociągowej było przejawem stosowania praktyki ograniczającej konkurencję i naruszającej zakaz nadużywania pozycji dominującej, o którym mowa w art. 9 ust. 1 uokik. W świetle najnowszego stanowiska Sądu Najwyższego przyjęta w zaskarżonej decyzji interpretacja pojęcia przyłącza wodociągowego, jako nietrafna, nie zasługiwała na uwzględnienie.

Wobec braku podstaw do uznania opisanych w pkt III i IV decyzji za niedozwoloną praktykę naruszającą interesy konsumentów również nałożenie z tego tytułu na Spółkę kary pieniężnej nie było uzasadnione.

Sąd oddalił wnioski powoda o dopuszczenie dowodów z przesłuchania strony powodowej i zeznań świadków na okoliczność braku przesłanek uzasadniających stosowanie zarzucanych praktyk i naruszenie zakazu, o którym mowa w art. 9 ust. 1 i ust. 2 uokik mając na uwadze, że nie dotyczą one faktów lecz opinii w przedmiocie stosowania praktyki i z tego względu są niedopuszczalne w świetle art. 227 k.p.c. W ocenie Sądu w sprawie nie było potrzeby korzystania z informacji specjalnych, a wobec treści uchwały Sądu Najwyższego sygn. akt III SZP 2/16 dopuszczenie dowodu z opinii biegłego na okoliczności wskazane we wniosku prowadziłyby do wydłużenia postępowania i było zbędne.

Mając na uwadze przedstawione okoliczności Sąd Okręgowy, uznając odwołanie powoda za częściowo uzasadnione, na podstawie art. 479^{31a} § 3 k.p.c. uchylił zaskarżoną decyzję w części dotyczącej pkt III, IV, oraz pkt VI jako bezzasadną i oddalił odwołanie w pozostałym zakresie jako nie zasługujące na uwzględnienie.

O kosztach postępowania orzeczono na zasadzie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 100 k.p.c. stosownie do wyniku sporu.

SSO Witold Rękosiewicz.